

і вправ, набором ділових ігор, друкованою продукцією («Бібліотечка організатора»), що має електронну підтримку. Педагогічні умови впровадження «Школи молодого лідера» забезпечують ефективне становлення організаторських здібностей майбутніх учителів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Крылова Н.Б. Самостояние. Какой будет молодежная политика в России? [Текст] / Н.Б. Крылова // Народное образование. – 2001. – № 5. – с. 42-46.
2. Крылова Н.Б. Формирование культуры будущего специалиста [Текст] / Н.Б. Крылова. – М.: Высшая школа, 1990. – 142 с.
3. Решетников П.Е. Нетрадиционная технологическая система подготовки учителей [Текст] / П.Е. Решетников. – М.: ВЛАДОС, 2000. – 304 с.

УДК 378.147:7

ДИДАКТИЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНО-ТВОРЧИХ СТРАТЕГІЙ САМОСТІЙНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН МИСТЕЦЬКОГО ЦИКЛУ

Бульба Т.Ю.

Криворізький педагогічний інститут ДВНЗ «Криворізький національний університет»

У статті здійснено спробу визначити дидактичні умови формування індивідуально-творчих стратегій самостійної навчальної діяльності студентів у процесі вивчення дисциплін мистецького циклу як основи для подальшого створення та реалізації відповідної дидактичної моделі.

Ключові слова: дидактичні умови, самостійна навчальна діяльність, стратегія самостійної навчальної діяльності студента, індивідуально-творча стратегія самостійної навчальної діяльності студента, мистецька освіта.

**ДИДАКТИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ ФОРМИРОВАНИЯ
ИНДИВИДУАЛЬНО-ТВОРЧЕСКИХ СТРАТЕГИЙ
САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ УЧЕБНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ
СТУДЕНТОВ В ПРОЦЕССЕ ИЗУЧЕНИЯ ЦИКЛА
ДИСЦИПЛИН, ОТНОСЯЩИХСЯ К ИСКУССТВУ**

Бульба Т.Ю.

В статье сделана попытка определения дидактических условий формирования индивидуально-творческих стратегий самостоятельной учебной деятельности студентов в процессе изучения цикла дисциплин относящихся к искусству как основы для дальнейшего создания и реализации соответственной дидактической модели.

Ключевые слова: дидактические условия, самостоятельная учебная деятельность, стратегия самостоятельной учебной деятельности студента, индивидуально-творческая стратегия самостоятельной учебной деятельности студента, образование в сфере искусства.

**DIDACTICAL CONDITIONS OF FORMING INDIVIDUAL CREATIVE
STRATEGIES OF STUDENTS' INDEPENDENT EDUCATIONAL
ACTIVITY IN THE PROCESS OF ARTS CYCLE DISCIPLINES
LEARNING**

Bulba T.Yu.

The article reveals the attempt to define didactical conditions of forming individual creative strategies of student's independent educational activity as the basis for further creation and realization the corresponding didactical model.

Key words: didactical conditions, independent educational activities, strategies of students' independent educational activity, individual creative strategy of student's independent educational activity, the arts education.

Постановка проблеми. Високий рівень підготовки фахівців у ВНЗ визначається потребою й готовністю випускника здійснювати подальшу навчально-пізнавальну діяльність самостійно. Здатність студента результативно й раціонально використовувати власні ресурси в процесі навчально-творчої діяльності виявляється в умінні проектувати оптимальні й дієві індивідуально-творчі стратегії самостійної діяльності.

Орієнтування процесів модернізації мистецької освіти на високий рівень культури організації та здійснення самостійної навчальної діяльності студентами актуалізує потребу реалізації явища індивідуально-творчих стратегій самостійної навчальної діяльності в практиці сучасної вищої школи. Отже, спробуємо визначити дидактичні умови формування індивідуально-творчих стратегій самостійної навчальної діяльності студентів у процесі вивчення дисциплін мистецького циклу.

Аналіз досліджень і публікацій. На сьогодні значний теоретичний доробок у вивченні проблем, пов'язаних з явищами активності й самостійності суб'єкта навчальної діяльності в процесі навчально-виховної практики освітніх закладів на психолого-педагогічному рівні є результатом відповідних досліджень А. Алексюка, В. Антропова, С. Архангельського, А. Аюрзанайна, В. Буряка, Л. Вяткіна, М. Гарунова, А. Громцевої, Н. Дайрі, М. Данилова, Б. Єсіпова, Л. Жарової, Е. Заїки, В. Козакова, І. Лернера, В. Лістенгартена, О. Малихіна, М. Махмутова, П. Підкасистого, О. Савченко, М. Солдатенко, Р. Сроди, І. Хачирової, Т. Шамової та ін.

Дослідженням питання стратегій навчальної діяльності переважно при вивченні мови займалися А. Венден, У. Едмондсон, Р. Еллісу, Е. Коен, Дж. Нісбет, Дж. О'Маллі, Р. Оксфорд, Дж. Платт, Дж. Річардс, Дж. Рубін, Дж. Хаус, К. Хуберт та ін. За останній час проблема формування стратегій навчальної діяльності дістала висвітлення у психологічних і педагогічних наукових дослідженнях О. Любашенко, А. Плігіна, Є. Троїцької, Л. Фоменко, Л. Циганової та ін.

Мета статті полягає у здійсненні спроби визначити дидактичні умови формування індивідуально-творчих стратегій самостійної навчальної діяльності студентів у процесі вивчення дисциплін мистецького циклу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Орієнтування на максимальну творчу реалізацію особистості студента в процесі навчання та готовності до здійснення безперервного самонавчання є одними з пріоритетних векторів модернізації освіти.

М. Солдатенко стверджує: «Освіта людини ніколи не встигатиме за новими відкриттями та теоріями, не відповідатиме вимогам практики, якщо вона не буде спиратися на активність і самостійність особистості,

постійний розвиток її творчого потенціалу. Одним із найважливіших напрямів у теорії навчання є не тільки й не стільки здобуття студентом готових знань, а головне – навчити його методів здобуття цих знань для продовження освіти протягом усього життя, тобто сформувати сучасну культуру інтелектуальної діяльності» [2, с. 70].

Динамікою руху розвитку суспільства сьогодні вимагається від фахівця не тільки вдосконалювати запаси знань, поповнюючи їх новою інформацією й синтезуючи стару, а й постійно актуально оновлювати форми здобуття знань і вдосконалення вмінь, що здебільшого стає можливим за умови володіння студентами раціональними способами організації та здійснення самостійної навчальної діяльності.

Пріоритетними напрямками психолого-педагогічних досліджень є процес оволодіння такими формами організації та здійснення власної навчально-пізнавальної діяльності, що сприяють не тільки актуалізації потреби в безперервному навчанні протягом усього життя, а й формуванню вмінь її раціонального задоволення. Із нашого погляду, одним із таких умінь є стратегічне проектування власної навчальної діяльності, що, безумовно, визначає високий рівень культури самостійної навчальної діяльності суб'єкта навчання, сприяє самовизначенню та творчій самоактуалізації особистості студента.

Реалізацією процесу формування індивідуально-творчих стратегій самостійної навчальної діяльності студентів у процесі вивчення дисциплін мистецького циклу передбачається насамперед визначення відповідних дидактичних умов.

Спираючись на філософське визначення умови як того, від чого залежить щось інше (те, що обумовлюється), сутнісного компонента комплексу об'єктів (речей, їх станів, взаємодій) за наявності якого залежить існування відповідного явища [3, с. 707], ми розуміємо дидактичні умови формування індивідуально-творчих стратегій самостійної навчальної діяльності студентів у процесі вивчення дисциплін мистецького циклу як категорію детермінізму, що встановлює необхідну сукупність взаємозв'язків й взаємодій у педагогічному процесі, за врахування яких стає можливим створення та реалізація відповідної дидактичної моделі. Тобто за допомогою визначення й урахування дидактичних умов гіпотетичне існування відповідного явища реалізується в об'єктивній дійсності навчально-виховного процесу.

Визначення дидактичних умов формування індивідуально-творчих стратегій самостійної навчальної діяльності студентів у процесі вивчення дисциплін мистецького циклу не можливе без урахування тлумачення відповідних понять.

Спираючись на визначення О. Любашенко [1] стратегії, як проекту навчання, мотиваційних ресурсів і того результату, який очікується, і, враховуючи положення методології аксіологічного, діяльнісного, системного, особистісного, індивідуального, ресурсного й компетентнісного підходів ми розглядаємо стратегію самостійної навчальної діяльності студента як проект самостійних свідомих цілеспрямованих активних когнітивних і метакогнітивних дій, прийомів, операцій взаємодії з інформаційним середовищем, самостійно організованого свідомого цілеспрямованого керування власною навчальною діяльністю та її прогнозованих результатів, що реалізується задля формування системи знань, умінь, навичок – вони виявляються в сформованості відповідних компетентностей.

Поняття «індивідуально-творча стратегія самостійної навчальної діяльності студента» в широкому розумінні тлумачиться нами як самостійно розроблений проект свідомого цілеспрямованого продуктивного оригінального використання власних когнітивних ресурсів на основі гармонізації процесів конвергенції й дивергенції мислення та здійснення системи нешаблонних дій, операцій, процедур для реалізації творчого потенціалу особистості в процесі оволодіння знаннями, уміннями, навичками, що виявляється в сформованості відповідних компетентностей.

За врахування основних понять досліджуваного явища, пріоритетних векторів модернізації навчально-виховного процесу у ВНЗ, що спрямовуються здебільшого на забезпечення індивідуально-творчої реалізації особистості в процесі самостійної навчально-творчої діяльності й актуальних вимог сьогодення до майбутніх фахівців із мистецтва, що передбачають активність і самостійність суб'єкта ініціативної діяльності, який має потребу в творчій самоактуалізації, володіє вміннями організації та здійснення самостійної навчальної та творчої діяльності, ми визначили дидактичні умови формування індивідуально-творчих стратегій самостійної навчальної діяльності студентів у процесі вивчення дисциплін мистецького циклу:

– організація самостійної пізнавальної діяльності студентів на засадах суб'єктності та самоактуалізації мотивації, спрямованої на інтенсифікацію цієї діяльності;

– інтеграція інноваційних форм, методів, прийомів і засобів організації та здійснення самостійної навчальної діяльності з урахуванням індивідуально-психологічних особливостей студентів;

– оволодіння студентами творчими процедурами й операціями завдяки реалізації вмінь самостійної навчальної діяльності на основі впровадження сучасних інформаційних і комунікаційних технологій;

– створення на константній основі ситуацій творчого пошуку, які б вимагали від студентів реалізації індивідуально-творчих умінь у процесі самостійної навчальної діяльності;

– розробка індивідуально-творчих дидактичних маршрутів, ґрунтуючись на процесі інтеріоризації змісту навчання мистецьких дисциплін.

Визначення дидактичних умов формування дослідженого явища дає можливість розглядати індивідуально-творчу стратегію самостійної навчальної діяльності студента у вузькому розумінні як проект цілеспрямованого процесу організації самостійної пізнавальної діяльності студента на засадах суб'єктності та самоактуалізації мотивації, спрямованої на інтенсифікацію цієї діяльності, націлений на розробку індивідуально-творчих дидактичних маршрутів, ґрунтуючись на процесі інтеріоризації змісту навчання мистецьких дисциплін завдяки створенню на константній основі ситуацій творчого пошуку, які б вимагали від студентів застосування індивідуально-творчих умінь у процесі самостійної навчальної діяльності та оволодіння студентами творчими процедурами й операціями самостійної навчальної діяльності на основі впровадження сучасних інформаційних і комунікаційних технологій, що може бути забезпечено інтеграцією інноваційних форм, методів, засобів організації та здійснення самостійної навчальної діяльності з урахуванням індивідуально-психологічних особливостей студентів.

Забезпечення реалізації явища індивідуально-творчої стратегії самостійної навчальної діяльності студента в педагогічному процесі вищого закладу освіти стає можливим завдяки дидактичному моделюванню процесу формування індивідуально-творчих стратегій самостійної навчальної діяльності студентів у процесі вивчення дис-

циплін мистецького циклу за врахування вище визначених дидактичних умов.

Висновки. Відповідно до тлумачення понять «стратегія самостійної діяльності студента», «індивідуально-творча стратегія самостійної діяльності студента», а також за врахування пріоритетних векторів модернізації навчально-виховного процесу вищої школи й актуальних вимог сьогодення до майбутніх фахівців галузі мистецтва було визначено дидактичні умови формування індивідуально-творчих стратегій самостійної навчальної діяльності студентів у процесі вивчення дисциплін мистецького циклу.

Дидактичними умовами формування індивідуально-творчих стратегій самостійної навчальної діяльності студентів у процесі вивчення дисциплін мистецького циклу є організація самостійної пізнавальної діяльності студентів на засадах суб'єктності та самоактуалізації мотивації, спрямованої на інтенсифікацію цієї діяльності; інтеграція інноваційних форм, методів, прийомів і засобів організації та здійснення самостійної навчальної діяльності з урахуванням індивідуально-психологічних особливостей студентів; оволодіння студентами творчими процедурами й операціями завдяки реалізації вмінь самостійної навчальної діяльності на основі впровадження сучасних інформаційних і комунікаційних технологій; створення на константній основі ситуацій творчого пошуку, які б вимагали від студентів реалізації індивідуально-творчих умінь у процесі самостійної навчальної діяльності; розробка індивідуально-творчих дидактичних маршрутів, ґрунтуючись на процесі інтеріоризації змісту навчання мистецьких дисциплін.

Визначення дидактичних умов формування індивідуально-творчих стратегій навчальної діяльності студента в процесі вивчення дисциплін мистецького циклу є підґрунтям для реалізації досліджуваного явища в освітньому процесі вищої школи на основі подальшої теоретично обґрунтованої розробки та практичної апробації відповідної дидактичної моделі.